

Våler kommune

Handlingsplan

Elevenes skolemiljø i grunnskolen

Våler kommune

Revidert 05.12.19

Innhold

Kapittel 1	Formål og mål.....	3
Kapittel 2	Definisjon på krenkende atferd.....	3
	Mobbing.....	3
	Vold.....	4
	Diskriminering.....	4
	Rasisme.....	4
	Uthenging.....	4
	Utestenging- isolering.....	4
	Baksnakking.....	4
	Trakassering.....	4
	Seksuell trakassering.....	4
	Enkeltstående hendelser.....	4
Kapittel 3	Kontinuerlig og systematisk arbeid.....	5
	Forebyggende og systematisk arbeid.....	5
	Kartlegging av skolemiljøet.....	5
Kapittel 4	Aktivitetsplikt for ansatte.....	7
	Plikt til å følge med og å gripe inn.....	7
	Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har trygt og godt skolemiljø.....	7
	Når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt eller godt.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
	Innhold i skriftlig plan.....	7
Kapittel 5	Skjerpet aktivitetsplikt.....	7
	Ved mistanke om at ansatt krenker elev.....	8
	Ved mistanke om at en skoleleder krenker elev.....	8
Kapittel 6	Informasjonsplikt.....	9
Kapittel 7	Brukermedvirkning.....	10
Kapittel 8	Håndtering.....	11
	Rutine ved mistanke om at elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.....	11

Kapittel 1 Formål og mål

Oppl. § 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

Kapittel 9 A i opplæringslova omhandler elevens skolemiljø. Med skolemiljø menes både det fysiske og det psykososiale miljøet. Denne planen omhandler arbeidet med det psykososiale miljøet til elevene i grunnskolen i Våler.

Retten til et trygt og godt skolemiljø gjelder for alle elever, også for elever på skolefritidsordning (SFO) og leksehjelpsordning. Retten gjelder videre på arrangementer, ekskursjoner e.l. som er i regi av skolen, også når dette er utenfor ordinær skoletid.

Vi definerer det psykososiale miljøet som de mellommenneskelige forholdene på skolen, det sosiale miljøet og hvordan elevene og personalet opplever dette. Det er den enkelte elevs subjektive opplevelse av det psykososiale miljøet som er utgangspunktet for skolens håndtering av opplæringsloven kapittel 9 A, også omtalt som elevenes arbeidsmiljølov.

De overordnede målsetningene for skolene i Våler er:

- Økt læringsutbytte for alle
- Godt skolemiljø for alle
- Nulltoleranse for alle krenkelser

Disse overordnede målsetningene henger nøye sammen, og de påvirker hverandre: Uten et godt læringsmiljø vil elevens læringsutbytte bli lavere, og når elever opplever høyt læringsutbytte vil dette påvirke skolemiljøet på en positiv måte.

Elever i Våler skal ikke bli utsatt for krenkende ord eller handlinger. Skolene i Våler har som mål å forebygge, forhindre og avdekke all krenkende atferd. Skoleledelsen og alle ansatte ved skolen har et felles ansvar for dette.

Oppfølging/ansvarlig: Hver enkelt skole skal utarbeide egne konkrete mål for skolemiljøet og skolemiljøarbeidet. Målene skal revideres årlig. Rektor er ansvarlig for at dette gjøres.

Kapittel 2 Definisjon på krenkende atferd

Oppl. § 9 A-3 Nulltoleranse og systematisk arbeid, 1. ledd:

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for atferd som er uoverlagt eller tilsiktet og som rammer andre mennesker fysisk, psykisk eller gjennom digitale medier. Krenkende atferd kan skje som enkelthandlinger eller som gjentatte handlinger. Krenkende atferd er handling som utføres uten respekt for andres integritet og det avgjørende er som hendelsen oppleves som krenkende for den som blir utsatt for det.

Mobbing

Mobbing innebærer at en eller flere sier eller gjør vonde og ubehagelige ting mot en annen. Ved mobbing skjer dette gjentatte ganger, og den som blir utsatt har vanskelig for å forsvare seg. Definisjonen omfatter både direkte og indirekte mobbing som sosial isolering og utestenging ved f.eks. ord, blick eller annet kroppsspråk.

Vold

Vold innebærer at noen bruker fysisk makt for å skade andre. Trusler om dette defineres også som vold.

Diskriminering

Diskriminering betyr at en person blir dårligere behandlet eller trakassert pga. kjønn, funksjonsdyktighet, tro, hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse.

Rasisme

Rasisme betyr at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget pga. hudfarge, nasjonalitet, etnisk opprinnelse eller opphav.

Uthenging

Uthenging er negativ omtale om eller direkte mot en annen, både skriftlig og muntlig.

Utestenging- isolering

Utestenging og isolering er å bli holdt utenfor en klasse eller en gruppe der en har naturlig tilhørighet.

Baksnakking

Baksnakking eller baktaling er å snakke nedsettende om noen som ikke er tilstede.

Trakassering

Trakassering er handlinger, unnlater eller ytringer som har som formål å virke eller virker krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdiggende eller ydmykende. Det er ikke nok at adferd oppleves som plagsom og irriterende. Den må også være av en viss alvorlighetsgrad for å kunne regnes som trakassering.

Seksuell trakassering

Seksuell trakassering er uønsket seksuell oppmerksomhet som er plagsom for den som oppmerksomheten rammer. Trakassering på grunn av kjønn er definert som uønsket atferd, som er knyttet til en persons kjønn og som virker eller har til formål å krenke en annens verdighet. Det er den som oppfatter seg som utsatt for seksuell trakassering som har rett til å definere hva som er uønsket seksualisert oppmerksomhet.

Enkeltstående hendelser

Enkeltstående hendelser er handlinger som ikke gjentar seg over tid, men som like fullt oppleves som krenkende for den det går ut over. De ulike definisjonene på krenkende atferd som er nevnt over her er like fullt krenkende selv om det ikke foregår over tid.

Oppfølging/ansvarlig: Rektor er ansvarlig for at skolens ansatte har en felles forståelse av hva som regnes som krenkende atferd, og skal sørge for at dette gjøres kjent for alle ansatte, elever og foreldre. Det skal være en felles prosess på dette årlig.

Kapittel 3 Kontinuerlig og systematisk arbeid

Oppl. § 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid, 2. ledd:

Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremja helse, tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

Det kontinuerlig og systematisk arbeidet deles inn i to områder:

- Forbyggende og holdningsskapende arbeid
- Kartlegging av det psykososiale skolemiljøet

Disse to områdene må sees i tett sammenheng. Kartlegging skal danne grunnlag for det forebyggende og holdningsskapende arbeidet. Kartleggingen vil også fungere som en evaluering av det forebyggende og holdningsskapende arbeidet.

Forebyggende og systematisk arbeid

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet materiell for helhetlig arbeid med læringsmiljø. Materialet gir konkrete forslag til arbeid og omfatter følgende områder:

- Klasseledelse
- Lærer-elev-relasjon
- Sosial kompetanse
- Psykisk helse
- Hjem-skole-samarbeid

Materialet finnes her: <http://www.udir.no/laring-og-trivsel/laringsmiljo/>

Forebyggende tiltak settes i verk både på skole- og klasse- eller gruppenivå. Elevene skal delta i dette arbeidet.

Kommunens forskrift om ordensreglement og skolens ordensregler har vedtatt reglement for orden og atferd som en del av det organiserte skolemiljøarbeidet. Kommunens forskrift til ordensreglement følger vedlagt.

Oppfølging/ansvar: Skolene i Våler skal skriftliggjøre sitt arbeid med det forebyggende og holdningsskapende arbeidet. I planen skal det framgå hvilke forebyggende og holdningsskapende tiltak skolen har. Rektor er ansvarlig for dette.

Kartlegging av skolemiljøet

En systematisk og kontinuerlig kartlegging av skolemiljøet skal medvirke til at skolen kan oppdage om elever har et trygt og godt skolemiljø. I tillegg skal det medvirke til at eventuell krenkende atferd avdekkes så tidlig som mulig. Skolen skal sikre at elevens subjektive opplevelse kommer fram, og at tiltak settes i gang så raskt som mulig.

Kartlegging	Når	Ansvar
Kartlegging av elevenes trivsel to ganger per år gjennom utviklingssamtalen/ elevsamtalen.	Høst- og vårsemestret	Kontaktlærer
UDIR sin obligatorisk elevundersøkelse for 7.trinn og 10. trinn. Undersøkelsen gjennomføres også for 5., 6., 8. og 9. trinn.	Høstsemesteret	Kontaktlærer/ Rektor

1.-4.trinn: Trivselsundersøkelse to ganger i skoleåret	Høst- og vårsemestret	Kontaktlærer
5. og 6.trinn: Trivselsundersøkelse en gang per år	Vårsemestret	Kontaktlærer
«Skolemiljøet vårt». Jevnlige tema for elevråd og klassens time	Jevnlige	Kontaktlærer/ elevrådskontakt
Inspeksjon/ tilsyn	Hver skoledag	Alle ansatte
Observasjon av skolemiljøet	Hver skoledag	Alle ansatte

Oppfølging/ansvar: Rektor er ansvarlig for at kartlegging gjennomføres i henhold til planen over. Skolene skal ha egne rutiner for oppfølging av kartleggingen.

Kapittel 4 Aktivitetsplikt for ansatte

Oppl. § 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elever har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø, 1. ledd:

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Aktivitetsplikten omfatter alle ansatte ved skolen, ikke bare undervisningspersonale, men alle som arbeider ved skolen. Dette kan for eksempel være fagarbeidere/assistenter, miljøarbeider, vernepleier, kontor- og rengjøringspersonale, vaktmester, helsesøster og vikarer.

Oppfølging/ansvar: Rektor er ansvarlig for at aktuelle arbeidstakere blir informert om aktivitetsplikten.

Plikt til å følge med og å gripe inn

De ansatte har en plikt til å følge med og å være på vakt for hvordan elevene har det i sin skolehverdag. Plikten til å følge med på elevenes skolemiljø er konstant og uavhengig av konkret kjennskap til eller mistanke om at elever ikke har det trygt og godt på skolen.

Alle ansatte har plikt til å gripe direkte inn i situasjoner der elever blir trakassert dersom det er mulig. Dersom en ansatt ikke griper inn må han/hun begrunne hvorfor dette ikke var mulig. Ved mistanke om at en elev oppfatter ord eller handlinger som krenkende, skal den ansatte undersøke saken og gi eleven anledning til å fortelle hva som har skjedd. Dette gjennomføres på en trygg og hensynsfull måte.

Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har trygt og godt skolemiljø

- Rektor skal varsles skriftlig
- I varselet beskrives problem og bakgrunnsinformasjon.
- Rektor noterer dette i en aktivitetsplan.
- Skolen undersøker saken ytterligere.

Innhold i skriftlig plan

- a) Hvilket problem tiltakene skal løse
- b) Hvilke tiltak skolen har planlagt
- c) Når tiltak skal gjennomføres
- d) Hvem som er ansvarlig for å gjennomføre tiltak
- e) Når tiltak skal evalueres

Dersom planen inneholder tiltak rundt flere elever må skolen kunne redigere planen slik at hver enkelt elev kan få innsyn i sin plan uten at skolen bryter sin taushetsplikt.

Oppfølging/ansvarlig: Rektor skal sørge for at alle ansatte ved skolen har kunnskap om aktivitetsplikten og hva den innebærer.

Kapittel 5 Skjerpet aktivitetsplikt

Oppl. § 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev:

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

Ved mistanke om at ansatt krenker elev

- Rektor skal varsles umiddelbart. Rektor noterer på eget skjema.
- Rektor skal varsle skoleeier og personalkonsulent.
- Skolen undersøker saken ytterligere.
- Skolen utarbeide en skriftlig plan med tiltak.

Ved mistanke om at en skoleleder krenker elev

- Skoleeier skal varsles umiddelbart. Skoleeier noterer på eget skjema.
- Skoleeier varsler personalkonsulent.
- Kommunen undersøker saken ytterligere.
- Kommunen utarbeide en skriftlig plan med tiltak.

Hvis en ansatt har utsatt en elev for krenkende atferd skal det opprettes en personalsak og det vises til kommunens rutiner for personalsaker. Det er også utarbeidet en egen rutine ved mistanke om at ansatte krenker elever.

Krenkende atferd fra ansatt overfor en elev kan både være enkeltstående hendelser og gjentatte hendelser.

Kapittel 6 Informasjonsplikt

Oppl. § 9 A-9. Informasjonsplikt og rett til å uttale seg, 1. ledd:

Skolen skal informere elevane og foreldra om rettane i dette kapitlet. Skolane skal òg informere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 og om høvet til å melde saka til Fylkesmannen etter § 9 A-6.

Skolene skal ha egne rutiner for å informere elevene og foreldrene om rettighetene ang. skolemiljø i henhold til oppl. kap. 9 A.

Skolene skal særlig informere om:

- § 9 A-4: Aktivitetsplikten
- § 9 A-5: Skjerpet aktivitetsplikt
- § 9 A-6: Mulighet til å melde saken til Fylkesmannen

Informasjonsmateriell til foreldre og elever ligger på UDIR sine hjemmesider:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/informasjon-til-foreldre/>

Oppfølging/ansvar: Skolene skal ha egne rutiner for hvordan foreldre og elever blir informert. Rektor er ansvarlig for dette.

Kapittel 7 Brukermedvirkning

Oppl. § 9 A-8. Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet, 1. ledd:

Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.

Oppl. § 9 A-9. Informasjonsplikt og rett til å uttale seg, 3. ledd:

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som mogleg takast med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

- Elevene/elevråd
- Samarbeidsutvalg (SU)
- Skolemiljøutvalg (SMU)
- Foreldreråd/FAU

Følgende skal være tema i de ulike organene:

- Kartlegging av skolemiljøet og arbeid med å avdekke krenkende atferd
- Oppfølging av resultatene fra kartlegging av skolemiljøet
- Mål for skolens arbeid med skolemiljø
- Tiltak for det forebyggende og holdningsskapende arbeidet med skolemiljø

Oppfølging/ansvarlig: Rektor er ansvarlig for at de ulike organene informeres og involveres i arbeidet med skolemiljøet.

Kapittel 8 Håndtering

Rutine ved mistanke om at elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Oppl. § 9 A-4

	Oppgave	Ansvar	Dokumentasjon
1.	Rektor varsles Elev, forelder eller ansatt varsler rektor ved mistanke om at elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor noterer i skjema.	Rektor	Aktivitetsplan
2.	Undersøkelse og observasjon Ved mistanke eller kunnskap om krenkende atferd skal dette settes i gang umiddelbart.	rektor og kontaktlærer	Aktivitetsplan
3.	Samtaler med eleven som opplever å bli krenket Innhente informasjon og gi støtte til eleven. Skolen skal sikre at elevens subjektive opplevelse kommer fram.	rektor og kontaktlærer	referat
4.	Samtaler med foreldre til eleven som opplever å bli krenket Skolen har ansvar for å legge til rett for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør iverksettes.	rektor og kontaktlærer	referat
5.	Samtale med eleven om krenker Dersom det er flere elever som krenker snakkes det med én elev om gangen. Hensikten med samtalen er å gi beskjed om at slik atferd er uakseptabel og må stoppe umiddelbart. Det gjøres avtaler om oppfølging.	rektor og kontaktlærer	referat
6.	Samtale med foreldre til den/de som krenker Skolen har ansvar for å legge til rett for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør iverksettes.	rektor og kontaktlærer	referat
7.	Rektors vurdering etter at informasjon er innhentet Ved brudd på § 9 A-2 skal det skrives avviksmelding	rektor og kontaktlærer	Risk Manager
8.	Rektors vurdering etter at informasjon er innhentet Ved brudd på § 9 A-4 skal det skrives avviksmelding	rektor og kontaktlærer	Risk Manager
9.	Aktivitesplan over tiltak Planen skal utarbeides så raskt som mulig. Første tiltak i en slik plan kan være å undersøke. Tiltak skal evalueres og planen revideres i henhold til evalueringen.	Rektor	Aktivitetsplan
11.	Sanksjoner Sanksjoner må være i tråd med Våler kommunes forskrift til ordensreglement og skolens ordensregler. Skolen må dokumentere bruk av sanksjoner. Skolen må vurdere om det skal fattes enkeltvedtak dersom sanksjonene er inngripende.	rektor v/skolebytte: skolefaglig ansvarlig i kommunen	referat/ enkeltvedtak
12.	Oppfølging Problemsituasjonen følges opp inntil de opphører helt. Alle involverte elever skal følges opp. Planen(e) revideres kontinuerlig.	rektor og kontaktlærer	referat og aktivitetsplan
12.	Dersom krenkende atferd ikke opphører Eksterne parter involveres i saken, f.eks. PPT, tverrfaglig team, barnevernstjenesten, politi eller konfliktråd.	rektor	referat og aktivitetsplan

Vedlegg

- [Aktivitetsplan 9A](#)
- [Evaluering av tiltak 9A](#)